

آن چه می‌دانستم

آن چه می‌خواستم بدانم

آن چه یاد گرفتم

اشاره

تاکنون دو بخش از این سلسله مطالب را خوانده‌اید. دانشجویان در آزمون پایان ترم، با پرسش‌های غیر معمول و خلاقانه‌ای روبه‌رو می‌شوند که پاسخ‌گویی به آن‌ها، مستلزم تفکر و اندیشه‌ورزی است. در این شماره، پاسخ‌های سه نفر از دانشجویان به «پرسش آن چه می‌دانستم، آن چه می‌خواستم بدانم و آن چه یاد گرفتم» را ملاحظه می‌کنید. هر سه دانشجوی، در آزمون درس فن‌شناسی (تکنولوژی آموزشی) شرکت کرده‌اند که با عنوان رسمی «تولید و کاربرد مواد آموزشی» ارائه شده است. با چاپ این بخش، این سلسله مطالب به پایان میرسد.

دکتر علی رؤوف

دیدگاه‌های دانشجویان ف.م

باید اعتراف کنم، چیز زیادی نمی‌دانستم. چون از وقتی پیام به مدرسه باز شد، کتاب دیدم و دفتر. ابزار آموزشی ما تنها این دو بودند. کم‌کم ابزارهای دیگری هم وارد درس خواندن‌های ما می‌شد، اما هیچ‌کدام دست کمی از کتاب و دفتر و یادداشت نداشت؛ ابزارهایی که فقط حافظه‌ی ما را خسته می‌کردند.

در این درس، می‌خواستم بدانم تولید و کاربرد مواد آموزشی یعنی چه و چه ربطی به رشته‌ی تحصیلی من خواهد داشت. فکر می‌کردم فکر تولید مواد آموزشی وظیفه‌ی ماست و چه طور می‌توانیم آن‌ها را بسازیم؟

یاد گرفتم، در عنوان این درس اشتباهی وجود دارد. عنوان آن باید «فن‌شناسی» و «فن‌آموزی» باشد. این درس سبب شد، ما دانشجویان به اطراف خودمان بهتر نگاه کنیم و بدانیم، از چه ابزارهایی می‌توانیم استفاده‌های درست‌تری بکنیم یا چگونه می‌توانیم از تقلیدهای کورکورانه دوری بجوییم.

شاید من هیچ‌وقت معلم نشوم تا بخواهم چیزی به کسی یاد بدهم، اما مطالب زیادی درباره‌ی رشته‌ی تحصیلی خودم یاد گرفتم که می‌توانم از همه‌ی ابزارهایی که در اختیار دارم، ابزارهایی که کم‌ارزش به نظر می‌رسند، استفاده کنم. فهمیدم که بیشترین ابزارهای مورد نیاز من آن‌هایی هستند که ارتباط مستقیمی با شخص خود دارند؛ مثل ابزارهای «تابساوا» و مانند رفتارها و شیوه‌های برقراری ارتباط با مراجع‌ها. خلاصه این که یاد گرفتم: ۱. باید از مهارت‌های دانش خودم استفاده کنم و آن‌ها را به کار

دیدگاه‌های دانشجویان الف

می‌توانم اذعان کنم که من نیز هم‌چون عده‌ی کثیری دیگر، شامل کزروی‌ها و کج‌فهمی‌های ناسزاوار شده بودم. وقتی واژه‌ی «تکنولوژی» به گوشم خورد، فقط ماهواره و رایانه و فرآورده‌های عظیم و بزرگ صنعتی به ذهنم می‌رسیدند. هرگز فکر دیگری به ذهنم نمی‌رسید.

آن چه هم از این درس انتظار داشتیم، این بود که همان باور من را بازتر و ملموس‌تر کند. اما آن چه یاد گرفتم، در همان جلسه‌ی اول معنی دو واژه‌ی «تکنیک» و «لوژی» بود که به «شناخت» می‌رسید. مجبور شدم روی گفته‌های استاد تأمل کنم. منظور استاد را در ذهنم به چالش کشیدم. در بحث IT و ICT به فن‌داری و فن‌پروری رسیدیم و به دنبال آن به بحث ICCT یعنی خلاقیت یا فن‌آوری رسیدیم که می‌تواند یادگیرندگان را به تفکر و تعمق بیشتری بکشاند.

خلاصه به این نتیجه رسیدم که تعریف من از تکنولوژی اشتباه بوده است و به بیراهه می‌رفتم. چون ابزارها و وسیله‌ها، محصول‌های تکنولوژی هستند، نه خود تکنولوژی. محصول‌هایی که هر کس می‌تواند در کار و حرفه‌ی خود، فراهم‌سازی‌های ابزارها را به عهده بگیرد و حتماً تا میدان ابتکار هم پیش برود.

این درس نه فقط در مورد رشته‌ی تحصیلی من حقایقی را عریان کرد، بلکه فناوری زندگی کردن را هم به ما آموخت و آموخت که می‌توانیم تکنیک‌های زندگی کردن را هم بازآفرینی کنیم و بنابر خواسته‌ها و تمایلات و توانمندی‌هایمان، به زندگی خاص خود سامان ببخشیم.

دفتر انتشارات کمک آموزشی

آشنایی با مجله های رشد

مجله های رشد توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می شوند:

مجلات دانش آموزی (به صورت ماهنامه و ۸ شماره در هر سال)

تحصیلی منتشر می شوند:

- + **رشد کودک** (برای دانش آموزان ابتدایی و پایه اول دوره اول ابتدایی)
- + **رشد نوآموز** (برای دانش آموزان پایه های دوم و سوم دوره اول ابتدایی)
- + **رشد دانش آموز** (برای دانش آموزان پایه های چهارم و پنجم دوره اول ابتدایی)
- + **رشد نوجوان** (برای دانش آموزان دوره اول راهنمایی تحصیلی)
- + **رشد جوان** (برای دانش آموزان دوره اول متوسطه)

مجلات عمومی (به صورت ماهنامه و ۸ شماره در هر سال)

تحصیلی منتشر می شوند:

- + **رشد آموزش ابتدایی**، **رشد آموزش راهنمایی تحصیلی**، **رشد تکنولوژی آموزشی**، **رشد مدرسه فردا**، **رشد مدرسه مدرسه**، **رشد معلم**

مجلات تخصصی (به صورت فصلنامه و ۴ شماره در هر سال منتشر می شوند)

- + **رشد برهان** (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره اول راهنمایی تحصیلی)
- + **رشد برهان** (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره اول متوسطه)
- + **رشد آموزش قرآن**، **رشد آموزش معارف اسلامی**، **رشد آموزش زبان و ادب فارسی**، **رشد آموزش هنر**، **رشد مشاور مدرسه**، **رشد آموزش تربیت بدنی**، **رشد آموزش علوم اجتماعی**، **رشد آموزش تاریخ**، **رشد آموزش جغرافیا**، **رشد آموزش زبان**، **رشد آموزش ریاضی**، **رشد آموزش فیزیک**، **رشد آموزش نجومی**، **رشد آموزش زیست شناسی**، **رشد آموزش زمین شناسی**، **رشد آموزش فلسف و اخلاق**

مجلات رشد عمومی و تخصصی برای روزگاران، معلمان، مدیران و قادر انجمن مدارس، دانشجو یان مراکز تربیت معلم و رشته های دیگری دانشگاهها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می شوند.

* نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۲ آموزش و پرورش - پلاک ۲۶۸ - دفتر انتشارات کمک آموزشی
* تلفن و شماره: ۰۲۱۸۳۲۹۱۸۶

بگیرم. ۲. با به کارگیری ذوق و سلیقه‌ی خودم، در شرایط گوناگون، بهترین ابزارهای روش کارم را پیدا خواهم کرد؛ ۳. می‌توانم با خلق روش‌های تازه به ابتکارهایی دست بزنم که حتی وجود نداشته‌اند، و همراه با همین روش‌های خلق شده، ابزارهای نو و تازه‌ای هم به‌وجود آورم.

دیدگاه‌های دانشجو م.ن

آن‌چه را می‌دانستم، تا به حال درباره‌ی آن‌ها بحثی نکرده بودم و حرفی زده بودم. در واقع، هر چه می‌دانستم به‌صورت دست‌نخورده و سر بسته می‌ماند. اما آن‌چه را که اصلاً راجع به این درس نمی‌دانستم، نوعی جاذبه بود که اشتیاق به‌وجود می‌آورد. آن‌چه یاد گرفتم، تغییر در درون خود بود. نگاهم به آموخته‌های پیشینم عوض شد. دید تازه‌ای به آموزش و درس دادن و استفاده از ابزارهایی که تا به حال به آن‌ها فکر نکرده بودم، پیدا کردم.

تا به حال خیلی چیزها از دیگران شنیده بودم، اما شیوه‌ی استفاده از آن‌ها را نمی‌دانستم و به فکر نیفتاده بودم که هدف از یادگیری‌ها، و در مجموع هدف از آموزش، چیست.

چه هدف‌هایی را باید دنبال کرد و چه امکاناتی باید فراهم شوند. خیلی دلم می‌خواست بدانم هدف از آموزش چه نقشی می‌تواند در کار و زندگی داشته باشد. می‌فهمیدم، آن‌چه را که می‌خوانیم، با زندگی حال و احتمالاً آینده ارتباطی ندارد یا نخواهد داشت.

وقتی اطرافیان در مورد «تکنولوژی» و «پیشرفت» صحبت می‌کردند، این استنباط به‌وجود می‌آمد که تکنولوژی فقط ابزارها و وسایل و اختراعات صنعتی هستند و هر کشوری که این ابزارها را دارد، صاحب نوعی تکنولوژی قوی و نیرومند است. گاه به این فکر هم می‌افتادم که کشور ما نیز نخبه‌ها و متفکران فراوانی دارد که حتی اختراعاتی هم داشته‌اند، اما جزو کشورهای پیشرفته به حساب نمی‌آید.

اکنون که این واحد درسی را گذرانده‌ام، جواب بسیاری از پرسش‌های خودم را یافته‌ام. چون فهمیده‌ام که کاربرد مواد آموزشی یا صنعتی، یا کشاورزی و غیره، «تکنولوژی» نیست. اگر از ابزاری استفاده می‌کنیم، به این معنی است که طرز استفاده از آن را یاد می‌گیریم و تمرین می‌کنیم، و برای بهره‌وری از آن، کارمان را تکرار می‌کنیم و تکرار می‌کنیم. روشی که هرگز نمی‌تواند به تولید ابزار دیگر که بهتر و کارسازتر باشد، منتهی شود. در حالی که «تکنولوژی» به ما می‌گوید، چگونه می‌توانیم از دانسته‌ها به یافته‌ها برسیم و بتوانیم در کار و بار و زندگی خود - از جمله در مورد آموزش - تغییر مطلوبی به‌وجود آوریم، و با خلق ابزاری دیگر که کارایی بهتر و بیشتری داشته باشد، احساس بالندگی کنیم.

حالا خوب می‌فهمم، در رشته‌ی تخصصی خودم، مشاوره و راهنمایی، می‌توانم به کمک شناخت فوت و فن‌هایی که ضرورت پیدا می‌کند، روش‌ها و شیوه‌های دیگری را هم پیدا کنم و میزان موفقیت‌هایم را افزایش دهم. با افزایش روش‌ها و شیوه‌ها، ابزارهای مورد نیاز من هم تغییر خواهند کرد.